

הצייר: יואל רוהר

עץ משי גומי

קיבוץ השומר הצעיר, כפר נחם, בצורת פרסה, שוכן על אחת הגבעות השטוחות הראשונות, המתנשאות מתוך שפלת-החוף, בדרך בואכה תרנון.

לפני המלחמה היה הסילו המיוחד של הקיבוץ ידוע הטיב לדורות של מדריכי-הגנה, שוחלו בקורסים הרבים, בשדות-הקוצים של הכפר, הנחשבים בעיני מומחים כמושבחים שבארץ. בימי המלחמה נודע הקבוץ כאחד המקומות, שהתידודו ביותר עם החיילים, שעברו דרכו בסירות אינסופיים. אחרי המלחמה קנה לו שם יפה עוד יותר: הוא היה אחד המקומות המעטים, שהחירי קרקעות לערבים, שנטשו בימי הקרבות.

אחד הקיים האופייניים לכפר-נחם הוא גטיה בולטת לאמנות: מכוון החשמל הוא מקושט בציווי-ענקי, קירות חורי-האוכל גורי שים ציורים. כמעט לכל הציורים האלה תוכן משותף: הם מתארים את כפר-נחם עצמו, על שני מגדלי: הסילו ומגדל-המים. כי האחראי לשאיפה אמנותית זו הוא יואל רוהר, בן 38, איש-קיבוץ יליו אמריקה.

ספה נוחה, ויראאת יפה, כשהיה יואל בן 18, נתחולל בו מאבק קשה. כחניך השומר-הצעיר הניו-יורקי שאף לחיי קיבוץ — מרות מוחלטת של החברה על הפרט. כצעיר בעל שאיפה חזקה מאד לאמנות, אף לעצמאות הפרט, לחרותו המוחלטת. תוצאת המאבק היתה פשרה מענינת, שקבעה את דרך חייו של יואל. הוא למד אמנות בבתי-הספר האמריקאיים, מבלי להניח את האידיאל הקיבוצי שלו.

כשעלו חבריו לארץ ויסדו, לפני 15 שנה, את כפר-נחם, נשאר יואל שנים נוספות באמריקה, להרויח דולארים למען הקיבוץ. כשבא, הביא עמו לא רק את אשתו, גם היא אמריקאית, אלא גם צירף אמריקאי שלם, מרוהט לפי מיטב הטעם והנוחיות. את הצירף הזה הקים בין הארנים, בקצה הדרומי של פרסת-הקיבוץ.

החברים ביקרו בצירף, העיפו מבט תמה בספה הנוחה, בוילאאת היפים, בכתיבה-העת האמריקאיים. באותם הימים עוד היתה בלב רבים האמונה, כי הקבוץ מחייב לחיי מנור דלים, חסרי-צבע.

איש פחות חזק, בעל הכרה חלשה יותר, היה, אולי, נכנע, מוותר על עצמיותו. לא כך יואל. הוא האמין, כי הקיבוץ חייב לתת שטח להתפתחות הפרט, גם להתפתחות האמן. הוא האמין, כי תיתכן אמנות קיבוצית בעלת רמה גבוהה.

כל עוד היה הקיבוץ עני ולא יכול לתת לכל חבריו נוחיות מינימלית, לא חדרה הכרה זו. אולם כשיכול הקבוץ לתת מכשירי-רדיו

שיטת ההדפסה: הצבע והגדיל

לחברים, חלו בו, בנו אחר זה, תמורות קטנות אך חשובות. כיום אין צירפו של יואל דבר מיוחד במינו גם בקיבוצי השומר הצעיר.

במקום לעבוד, לצייר? צורת אמנון תו של יואל רוהר היא הסאריגראף. הסארי גראף (סארי — משי, גראף — כתיבה) הוא צורה של הדפסת תמונות צבעוניות באמצעות המשי, בדומה להדפסת גיר מכונת-הכתיבה. פלה התמונה מצוירת על משי עדין, הנמתח

על פני מסגרת של עץ. בחמרים שונים סותם מים במשי את הנקבים, שאין רוצים, כי הצבע יעבור דרכם. אחרי-כך שמים את הגיר מתחת למשי, לוחצים דרך המשי את הצבע באמצעות גלילי גומי. חוזרים על פעולה זו בכל צבע לחוד.

התוצאה היא, שאין שתי תמונות זהות. האמן יכול לגוון כאוות נפשו את גוני ההדפסה, ליצור באותו דפוס מאות תמונות שונות.

כשראה הקיבוץ, כי אמנות זו יכולה לשאת את עצמה גם מבחינה כלכלית, קנתה לה מעמד חוקי. לא עוד היה יואל נאלץ ללחום את מלחמתו, ויכול היה להקדיש כוחו, כדי ללחום את מלחמת האמנות החפשית בקיבוץ הארצי בכללו. הוא נבחר מוזכר הארגון של ציירי הקיבוץ הארצי, המונה 90 חברים.

חיי האמן בקיבוץ אינם חיים קלים. אין הוא יכול לצייר, במקום לעבוד, מבלי שחבריו יסכימו לכך. הדבר קשה למדי גם כשהחברים מבינים את הצורך. הוא קשה שבעיני תיים, כשהצייר מצייר ציורים מופשטים, מהפכניים, שהם מעל לגבול ההבנה של האדם. החסר השכלה ציורית.

מכאן שהקיבוץ מוכרח להיות, בעצם, מכ"ש של בדרך ההתפתחות האמנותית של הבן-האדם. כדי שלא תקרה כזאת, התאגדו האמנים, החלו תובעים את זכותם בקיבוץ. הושגה פשרה.

לנטיותיו הפרולטריות, למרות עושרו הרב, הוא נוסע לפרלמנט הבריטי על אופניים. כי אשר נטרטב פעם בגשם, בזכות כלי-התחבורה שלו, לא בוש, פשט את מכנסיו, לקח חלק בהתייעצות מפלגתית, כשהוא לבוש תחתונים בלבד.

— חברו למפלגה, הכלכלן הארוולד ויל-סון, ילד הפלא של הלייבור, שנשט את משרד המסחר בשעת הזדהותו עם אילורין ("ניו") ביינאוף, ניסה השבוע לחזור בו. העמיד תנאי: איזור בחירות אחר. בבחירות הקודמות עמד בנס (ברוב של חשע מאות קול). מנהיגי הלייבור שנוכחו לדעת, כי פרישת חבריהם השמאליים לא עשתה רושם כל-שהו בקרב הציבור, אף לא דגו בהצעה.

— כאשר פארקוק, מלך מצרים, נחפזה ורסקר את מתנות כלולותיו, בלסו: ששה ספינים עשויים זהב, משובצים יהלומים, נתונים על טס כסף, מתנת הקבינט המצרי (שלכל חבריו הוענקו, לרגל נישואי פארקוק, התואר באשא); טס זהב אחר, נושא אות "פ" מלכותית — מתנת הסגל הדיפלומטי; יהדות מצרים שיגרה קצרת זהב, שני עציצי זהב; עזת מיעוטים אחרת, האיטלקית — מכונית פאר איטלקית ("אלפא רומיאו"), שערכה 4000 לירות. מלבד אלה נודדו הפטריארך היווני באלכסנדריה — סל שנתב, המכיל 31 מטבעות זהב ומערכת פניני ענבר שהורות; נשיא טורקיה — שלושה שטיחים משובחים; נשיא הודו, מתוך כוונה טובה — שתי צי

יואל, אשתו והצירף בקיבוץ לא עוד חיי מנור

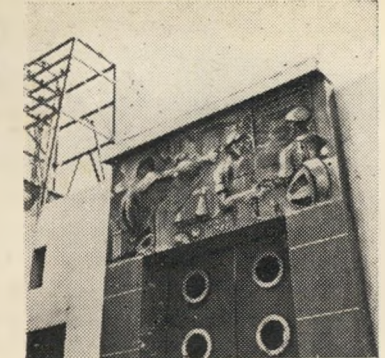
15 יום בשנה. לפי הוראת הקיבוץ הארצי ניתנו לכל צייר קיבוץ מספר ימים לרוח 15 בשנה — בהם הוא יכול להתמסר בשלמות לציור. זכות זו ניתנת ל-40 ציירים, שכבר הוכיחו את ילכתם. משמע שצייר מתהולל חייב, בכל זאת, לעצוד את צעדיו הראשונים לבדו, לצייר בשעות הפנאי, אחרי העבודה. אך בהגיעו לתוצאות מבטיחות, מובטחת לו אפשרות להתמסר יותר לאמנותו.

לא פעם התנהל בקיבוץ הארצי ויכוח על דרכי האמנות. שלא כמו בברית-המועצות, בה כפופה האמנות לשלטון המדינה, הצליחה אמנת הקיבוץ לעמוד לעתים קרובות על דעי, גם בניגוד לדעת ההנהגה הפוליטית. בכל זאת לא יכלה אמנות להיות נועזת מדי, נשארה, בעיקרה, אמנות עממית, המביעה בעיקר את הוי הקיבוץ עצמו.

יואל עצמו חי חיים שקטים, כמעט אידיים. יומיים הוא מלמד ציור את ילדי הקיבוץ. יומיים הוא מקדיש לאמנות עצמה. יומיים הוא נמצא בתל-אביב, כמזכיר ארגון הציירים. כשפתח, לפני שבועיים, את תערוכתו בתל-אביב, היה דומה לכל איש-קיבוץ אחר. נראה היה שהסיכסוך בין חיי-הקיבוץ לבין שאיפתו של צייר, שבא לידי ביטוי בספרו של ג'אול מוסינווויץ, מצא את פתרונו.

תחתונים. ס'גרים. מדבדים — רייצ'רד רייפיייר סטוקס, תעשיין לייבוריסטי ובן-עשרים, שמן גוף (113 ק"ג) ורוק, יורשו של ארנסט בוויין, כלורד שומר החותם, ידוע בארץ כאחד מחברי הלייבור האנטי-ציוניים. במולדתו נתפרסם מסיבה אחרת: התנהגותו המוזרה; כהוכחה

* כבשים, אחד מסיפורי אפוקליפס, בו תאר יגאל — שהיה אז חבר קיבוץ נען — את משרבו של צייר, שגנב את כספי הקיבוץ, כדי לקנות, בחשאי, צבעים ומכחול. בירחון אמריקאי גילה פרשת אהבים בין

הציור: עז קיר הגנרטור

ג'יולרד האוזר, רופא צמחוני, לרמה גרבו, שארעה לפני חמש עשרה שנה, תיר: "גרסה היתה בודדת, בישנית... גיי לורד היה חובב אנשים, הברותי ומלא בטחון עצמי באותה מידה, שהיה מלא מיץ ירקות... הוא השגיח על תפריטה, בריאותה, נוהג חייה. הם היו נוהגים לסחוט מיץ שום בי יח."

סכניקה. סוכריות. מק'יקו

— ריברט שומאן, שר החוץ הצרפתי, אוהב הסרטים, הסביר השבוע לנשיאו, ווייט סנט אוריל, האדיש לסרטים, את התור עלת שהוא מפיך מביקוריו בקולנוע: "אני למרתי (בקולנוע) את סכניקת הנשיקה" אחר תיקן את עצמו, בצער: "אבל חוששני ש קצת במאחר."

— חבר מועצת עיריית חיפה, יעקב ארר-שטיין, איש מפא"י, למד סכניקה אחרת, לשם פיוס: בשעת ריתחת ויכוח במועצה הוא מוציא שקית סוכריות, מחלקן בין כל חברי המועצה.

— גם סכניקת היופים צעדה עדימה: מזויפי חתימות חיקו את חתימת רבה הראשי של ישראל, הרב אייזיק הלוי הרצבי, החת תימוה על כרוזים והודעות. אחר שזכו כך בסכומי כסף קטנים בישראל, פנו לארצות הברית, עוררו את חשד התורמים, נתגלו.

— יועצה הכלכלי של הממשלה ומנהלו הר-כללי של משרד האוצר, ד"ר ("דולק") הר-רובין חזר מארצות הברית, הביא עמו פי-רוט סטטיסטי של עבודתו: במשך 42 ימי שהותו שם, טס מרחק כולל של 50.000 ק"מ, ב-21 מטוסים שונים, נאם פעמיים ביום, במ-מוצע.

— אחר שאוהבי מספרים בדקו ומצאו, כי המוני ניו-יורק המסירו 720 טון גייר על תהלוכת דוגלס מק-ארטור בניו-יורק, גילו, כי צבא ארצות הברית ממשיך להוציא מדי יום 75 לירות עבור החוקתו של מטוס הקונסטילישין הפרטי של הגנרל המפוטר, הקרוי על שם עמדתו האחרונה בפיליפינים — בטאן.

— במלואת 14 שנים לנישואיה של ג'יין מק-ארטור, נסעה עם בעלה, שנתפנה מ-חקירות הקונגרס, לעיר מולדתה, זכתה במי-תנה סמלית מיזידיה: דרגת גנרל של ששה כוכבים.

— וויריאם או'דוויאר, השוטר האירי, שעלה לדרגת ראש עיריית ניו-יורק, ושגריר ארצות הברית במקסיקו, בה הוא מבלה עם

הציור המודפס: בעד חורי המשי

אשתו הצעירה, לא התפעל מגלויי ועדת חקירת הפשעים, לפניו הופיע והעיד, לא מצא לנכון לוותר, בגלל שקריו עם העולם התחתון, על משרת השגריר, החליט "לספוג כמות משמ נוספת (במקסיקו) אחר הסבל, שנגרם לבריאותו במזג האויר החורפי של ניו-יורק (בה שהה שבועיים)".

* דרגת הגנרל הנבוהה בצבא ארצות ה-ברית היא של חמישה כוכבים.